

درس خارج فقه مضرت آیت الله مسینی بوشهری (دامت برکاته)

موضوع کلی: فصل فی حکم دائم الحدث

موضوع جزئی: حکم مس نوشته‌های قرآن برای مسلوس و مبطون

سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۳۹۹

تاریخ: ۲۴ آبان ۱۳۹۹

مصادف با: ۲۸ ربیع الاول ۱۴۴۲

جلسه: ۲۸

«الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهیرین و اللعن علی اعدائهم اجمعین»

مسئله ۶۳۳: «فی جواز مس کتابه القرآن للمسلوس و المبطون بعد الوضوء للصلاة مع فرض دوام الحدث و خروجه بعده إشکال حتی حال الصلاة، إلّا أن يكون المس واجباً».

به نظر مرحوم سید (ره)، مس نوشته‌های قرآن برای مسلوس و مبطون بعد از وضو گرفتن برای نماز، با فرض اینکه حدث [، یعنی مسلوس و مبطون بودن] ادامه داشته باشد و آن حدث بعد از وضو خارج شود، اشکال دارد، حتی در حال نماز [نیز مس خط قرآن برای مسلوس و مبطون جایز نیست]، مگر اینکه مس آن واجب باشد.

به نظر می‌رسد که کلام مرحوم سید (ره)، اشکال داشته باشد چون مسلوس و مبطون از مصادیق صاحبان عذر می‌باشند و لذا همانند شخص متیمّم و صاحب جبیره که هر عملی را که مشروط به طهارت باشد، می‌توانند انجام بدهند، مسلوس و مبطون نیز به خاطر عذری که دارند، علاوه بر نماز خواندن، می‌توانند نوشته‌های قرآن و سایر اموری که مشروط به طهارتند را با همان وضویی که برای نماز گرفته‌اند، مس کنند و حتی می‌توانند با همان وضو، نماز مستحبی نیز بخوانند چون بول و غائطی که از مسلوس و مبطون خارج می‌شود ناقض وضو نیست و نجاست بول و غائط نیز مانع نیست و به تعبیر روشن‌تر ادله نواقض در رابطه با مسلوس و مبطون تخصیص می‌خورند و مسلوس و مبطون، متطهّر می‌باشند مگر اینکه از مسلوس و مبطون حدث اختیاری سر بزند و یا خروج بول و غائط به صورت متعارف باشد که در این صورت، شخص باید برای انجام عمل مشروط به طهارت وضو بگیرد. اما اگر گفته شود که جواز عمل مشروط به طهارت، برای مسلوس و مبطون از باب تخصیص ادله نواقض وضو نیست، بلکه از باب تخصیص ادله اشتراط صلاة به طهارت است، یعنی آن ادله‌ای که بر شرطیت طهارت برای نماز دلالت دارند در رابطه با مسلوس و مبطون تخصیص می‌خورند و گفته می‌شود که وجوب نماز نسبت به مسلوس و مبطون، مشروط به طهارت نیست، در این صورت فقط خواندن نماز برای مسلوس و مبطون با وضویی که گرفته است، جایز است و مس نوشته‌های قرآن برای او جایز نیست چون مسلوس و مبطون، متطهّر نیستند تا مس کتابت قرآن برای آنها جایز باشد، بلکه فقط نمازی که می‌خوانند مشروط به طهارت نیست و خواندن آن برای آنها جایز است.

بعضی از بزرگان، مثل مرحوم میرزا هاشم آملی (ره) در تأیید مطلب مذکور، گفته‌اند که نمی‌توان مسلوس و مبطون را از نوافل و سایر نمازهای مستحبی محروم کرد، بنابراین، مسلوس و مبطون تا زمانی که عذرشان باقی باشد، می‌توانند با همان وضویی که برای نماز گرفته‌اند هر عملی که مشروط به طهارت است را انجام دهند.

مرحوم صاحب جواهر (ره) فرموده است که اگر وضوی مسلوس و مبطون، رافع حدث باشد، شخص مسلوس و مبطون می‌تواند با همان وضویی که برای نماز گرفته است، کتابت قرآن را مس کند و اشکالی ندارد، اما اگر وضوی مسلوس و مبطون فقط مبیح نماز باشد باید به قدر متیقن اکتفا شود و قدر متیقن این است که فقط مجوز برای نماز خواندن است لذا مسلوس و مبطون فقط می‌تواند با آن وضو نماز بخواند و نمی‌تواند کتابت قرآن را مس کند.

اما به نظر می‌رسد که وضوی شخص مسلوس و مبطون از مصادیق وضوی واقعی و از افراد طهارت حدثیه واقعی است و مثل تیمم نیست که فقط مبیح برای نماز باشد، بلکه رافع حدث است لذا مس کتابت قرآن با وضویی که مسلوس و مبطون برای نماز می‌گیرد، مشکلی ندارد. بنابراین، جایز است که مسلوس و مبطون هر عملی را که مشروط به طهارت است با وضویی که برای نماز گرفته است، انجام بدهد.

مسأله ۶۳۴: «مع احتمال الفترة الواسعة الأحوط الصبر، بل الأحوط الصبر إلى الفترة التي هي أخف مع العلم بها، بل مع احتمالاتها، لكن الأقوى عدم وجوبه»^۱.

به نظر مرحوم سید (ره)، با احتمال دادن فرصت موسع، احتیاط [واجب] این است که صبر کند [، یعنی اگر مسلوس یا مبطون احتمال داد که فرصتی پیش خواهد آمد که بتواند نمازش را با طهارت بخواند، احتیاط واجب این است که صبر کند و در آن فرصتی که پیش می‌آید نمازش را با طهارت بخواند]، بلکه احتیاط [واجب] این است که مسلوس یا مبطون اگر علم داشت که فرصتی پیش خواهد آمد که خروج بول یا غائط در آن فرصت، خفیف‌تر خواهد بود، صبر کند تا در آن فرصت نمازش را بخواند، بلکه با احتمال آن فرصت نیز احتیاط واجب این است که صبر کند و در آن فرصت که احتمال می‌دهد خروج بول یا غائط خفیف‌تر باشد، نمازش را بخواند، لكن أقوى این است که صبر کردن واجب نیست.

به نظر می‌رسد که کلام مرحوم سید (ره)، مبنی بر احتیاط کردن و صبر کردن مسلوس، در فرضی که احتمال داده شود که فرصتی پیش خواهد آمد که بتواند نمازش را با طهارت بخواند، دلیلی ندارد و لذا مسلوس می‌تواند به خواندن نماز مبادرت ورزد، بلکه می‌تواند نمازش را بر آن فرصت محتمل مقدم بدارد و قبل از آن بخواند چون شخص اکنون مسلوس و مبطون است و عذر دارد و استصحاب بقاء عذر تا آن فرصت محتمل، جاری می‌شود و در نتیجه شخص می‌تواند نمازش را بخواند، لكن اگر کشف شود که شخص قادر بر خواندن نماز با طهارت در فرصت پیش آمده است، نمازش را اعاده می‌کند و دوباره با طهارت می‌خواند، مثل اینکه شخص مسلوس به خواندن نماز مبادرت ورزد و به احتمال فرصت موسع ترتیب اثر ندهد، ولی بعد از آن که نماز را خواند فرصت موسع برایش پیش آمد که می‌تواند در آن فرصت، نمازش را با طهارت بخواند، در این صورت نمازی را که خوانده است مجزی نیست و باید دوباره وضو بگیرد و نمازش را با طهارت بخواند.

«الحمد لله رب العالمين»